

ט"ו באייר שקורין לו "פסח שני" עשו במירון השיירה הגדולה. היו שם יותר מאלף נפשות, כי באו רבים מדמשק עם נשיהם וטפם ורוב קהל צפת ופקיעין ... ומכל הסביבות באו למירון ועמדנו שם ב' ימים וב' לילות חוגגים ושמחים והתפללנו על כל ציוני הצדיקים שם'.
(רבי משה בסולה בשנת רפ"ב 1522 מסעות א"י)

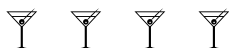
בליל י"ד יעשו הדלקה והילולא בטבריה על קבר רבי מאיר בעל הנס. וביום ההוא אין אומרים תחנון ולא סליחות ולא מתענים בו תענית בה"ב בכל ערי ארץ הקודש.

מנהג זה של ההילולא בטבריה החל בשנה בה חנכו בית מדרש במקום מצבת רבי מאיר בעל הנס, היה זה ב"פסח שני", והיתה אסיפה גדולה בה למדו בתורתו. ואחרי כן היה ששון ושמחה גדולה. ענו כולם ואמרו: 'כן נעשה ביום זה בכל שנה ושנה!' ונקבע יום זה להרבות בשמחה.

בתוניסיה: אוכלים מצות במקום לחם, לפחות בארוחה אחת ... כל מי שניצל ממחלה או מסכנה, נודר או קרוביו נודרים לערוך אצלו סעודה לכבוד רבי מאיר בעל הנס, שזה יום ההילולא שלו. רבנים, קרובים ושכנים מוזמנים לסעודה זו. וחובה להשתתף בסעודות רבות ככל האפשר ... את הבית מקשטים בשרשרות נייר צבעוני ובפרחים... ומדליקים נרות לרוב. מגישים כיבוד עשיר, וקוראים משניות מדברי רבי מאיר שנדפסו בספרים מיוחדים ... סעודות אלו נערכו ביום, כי בערב נוהרים היהודים לבית הכנסת בנושאם נרות דולקים.

(ממנהגי שבטי ישראל)

האדמו"ר רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הרחיב מאד בענין "פסח שני" וניהל שולחן ערוך וארוך ... כל באי ביתו היו לבושים בבגדי שבת. ועל השולחן דלקו שבע נרות כמו ביום טוב. ארבע כוסות, מצה, מרור ושולחן ערוך מכל מטעמי פסח... ולא אכלו חמץ כלל בסעודה זו ואכלו אפיקומן...

לפני כל כוס אמרו 'לשם יחוד'. ובכל כוס בירך אחד מן המסובים 'הגפן' להוציא את רבינו. וכן אמרו מזמורים מההגדה, מהם בדרך תפילה ובקשה, ומהם בשירה ובזמרה...

ורבים מאנ"ש מכל עיירות הסביבה נוהרים לשולחן זה. והאריך בשולחן זה שעות רבות, בדברי תורה וחסידות.

(רוא דעובדא)

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ דרש בשבת הגדול בסוגיית 'טמאים נידחים לפסח שני'. ראה רבי יהונתן מספר אנשים יוצאים החוצה דרך הפתח הקטן בצידי בית הכנסת. קרא לעברם: 'טמאים נידחו לפתח - לפסח שני...'

(אוה למושב)

כתב היעב"ץ שגילו לו מן השמים מה הטעם שנקבע "פסח שני" ל"ד באייר, שהרי להטהר מטומאה די בשבועיים.

אלא לפי שבשנה הראשונה לצאת בני ישראל ממצרים אכלו מצות עד ליל ט"ו באייר, מכאן שנס יציאת מצרים וקדושת הפסח והמצה נמשכים עד אותו לילה. לכן ב"פסח שני" מצה וחמץ עמו בבית, כפי שהיה בצאתם ממצרים. ("בית יעקב" - חודש אייר)

כתב בעל ה"ערוך לנר" בראש אחת מתשובותיו: "אלטונה ט"ו אייר תרי"ב. בליל זמן אכילת פסח שני, למען קיים 'כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה', ראיתי לחקור איזה חקירות בעניני מצוה זו. הנה ..."

פסח שני מלמד אותנו שאין דבר אבוד, אפילו מי שהיה טמא, בדרך רחוקה, אפילו 'לכם' - למרות זאת ניתן לתקן! (הרבי מלובאוויטש)

הגר"א נמנע לאכול אחרי פסח מצה שיוצאין בה ידי חובה בפסח. כל זה להיכר לעשיית המצוה, שאין עושין אותה להנאתה, אלא מפני גזירת הבורא.

מרן החזו"א לא אכל מצה בפסח שני, ואף התבטא שיש בזה משום "בל תוסיף", שמוסיפים מצוה שלא כתובה בתורה. מרן הסטייפלר אכל מצות בסעודת הצהריים ב"ד.

(אורחות רבינו ח"ב)

המהר"ם אש וחותרנו מהר"ד דייטש קבעו סעודה ברבים ב"ד, ובליל ט"ו אכלו מצה וביצה, ולמדו הלכות פסח שני. (זכרון יהודה)

אצל ה"מנחת אלעזר" סעדו ברוב עם ביום י"ד מצה, מרור וחזרת כתושה, בליל ט"ו דדקק לאכול מצה. (דרכי חיים ושלום)

האדמו"ר מקלויזנבורג ערך סעודה עם מצות וחלה ... שר את הפיוט 'קל בנה' מההגדה, ואמר דרוש בסוגיית 'טמאי מתים'. (צאנז)

האדמו"ר מסאטמר סעד יחד עם עשרה אנשים, ואכל מצות ומרק וקניידלך עשויים מקמח מצה, וכן בשר וחורמזלך שנעשו מפרורי מצות... וגם בליל ט"ו.

נוהגים לאכול מצה גם ביום י"ד וגם בליל ט"ו. (חב"ד, בעלז ועוד ועוד)

כתב הגאון רבי חיים פאלאג'י: "ירבה בשמחה קצת, כי קדוש היום כמו שכתב החיד"א. ומי שחננו ה' בעושר יהיו על שולחנו תלמידי חכמים וצנועים, ומקיים 'כל דכפין' כפסח ראשון.

ועטרת ראשי, אבי מורי הסתפק אם מותר לאכול צלי בליל ט"ו שהוא זמן אכילת הפסח, ודן בזה". (מועד לכל חי, "יפה ללב" ח"ה תע"ו)

ה"אבני נזר" ביאר מפני מה העולם נהגו לעשות זכר לפסח שני ביום י"ד ולא בליל ט"ו, כי הלילה הוא זמנו ואז יעבור ב"בל תוסיף" אף בלא מתכוון למצוה, ואילו ביום י"ד שאינו זמנו, לא עובר אלא אם מתכוון. (שו"ת "רבנות אפרים" ח"ב ו"דברי ישראל" או"ח ועיי"ש)

"מנהג קדום בצפת, בפסח שני" עולים על קבר רבי יהודה בר עילאי, מדליקים נרות ומתפללים. והולכים לקברים הסמוכים לו ... והדרך היא מלאה, זה הולך וזה בא". (שערי ירושלים ט')

במירון יש מערה לתלמידי שמאי והלל, שם מתקבצים יהודים ב"פסח שני". מתפללים ואומרים מזמורים, וכשמוצאים מים בתוך המערה כולם שמחים, שהוא סימן שתתברך השנה... (מסעות רבי יעקב - משליחו של רבי יחיאל מפריז)

לכבוד ל"ג בעומר

במנחה ערב ל"ג בעומר ובמנחה ל"ג בעומר עצמו אומרים תחנון. (מנהגים דבי מהר"ם מרוטנבורג ומהר"ל בשם רוב קהילות אשכנז, "נוהג כצאן יוסף" ועוד) אין אומרים תחנון בל"ג בעומר וכן במנחה שלפניו אין אומרים. (לבוש ופמ"ג ג"ג, שו"ת נוב"ץ, קמא או"ח כ"ח, סידור יעב"ץ, ערוה"ש ומשנ"ב קל"א תצ"ג ועוד)

הגאון רבי יוסף צבי הלוי דינר סיפר שבעיר מולדתו קלן נהגו שלא לומר תחנון בל"ג בעומר רק בתפילת שחרית אבל במנחה שלפניו אמרו ובו ביום אמרו.

וביאר הטעם שכיון שבחוץ לארץ נוהגים להתפלל מנחה וערבית ביחד אחר פלג המנחה, חששו שמא אחד המתפללים ישאל את רעהו "מדוע אין אומרים תחנון" וישיב לו "משום שהלילה הוא ל"ג בעומר" ומובא בהלכה שיש להזהר שלא למנות הספירה מפלג המנחה, משום שחוששים לשיטות שהוא כבר לילה, ואף יש פוסקים שאם ספר אחר פלג המנחה אינו יכול לספור כבר עם ברכה באותו הלילה ומאחר שדקדקו לומר תחנון במנחה שלפניו, על כן נהגו לאומרו גם במנחה של ל"ג בעומר עצמו, כדי שלא יטעו בזה!

(מנהגי מהר"ם צ"ח הלוי"ט ט"ו א' - הרוצה להחכים בהלכה זו יעיי"ש)

"נוהג כצאן יוסף" כתב טעם נוסף שאומרים תחנון במנחה של ערב ל"ג בעומר, מפני שחששו שאם לא יאמרו תחנון יסברו שעתה מתחיל קדושת היום ויבוא לספור קודם הלילה. (רל"ג)

בשו"ת ר"ט ווייל כתב שאומרים תחנון במנחת ערב ל"ג בעומר, משום שלא נזכר יום טוב זה בגמרא או במגילת תענית. (או"ח ה')

"ראיתי מעשה שהיה רץ בנו של שמוש העיר מגנזה בל"ג בעומר עם הבחורים לשמוח עימהם". (מהר"ל תרכ"ב)

ל"ג בעומר הוא יום פגרה דרבנן ... ביטלו בית המדרש של המלמדים ואין הנערים באים לבית רבם ללמוד. והמלמד מחוייב לתת לתלמידיו ביציאתו מבית הכנסת שחרית יין שרף ולקח טוב מכיסו, לא מכיס התלמידים, כי כן המנהג. (מנהגים דק"ק ורומי"א)

רבי יוסף צבי הלוי דינר סיפר שבעיר מולדתו קלן היה ל"ג בעומר יום של שמחה לילדים. בתלמוד תורה נהגו המלמדים לצאת בבוקר עם התלמידים לטיול, ובדרך היו שואלים אותם שאלות וחידות על עניני דיומא ועל מה שלמדו. (מנהגי מהר"ם צ"ח הלוי"ט ט"ו ב')

אמר רבי עקיבא 'את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים'. (פסחים כב:)

יש אומרים שאדם חייב לעמוד בפני רבו פעמיים ביום, שחרית וערבית. משום שהוקש לכבוד שמים, ואם יעמוד יותר נראה שמכבדו יותר מכבוד שמים, אבל שאר תלמידי חכמים הגדולים בתורה ממנו יעמוד אפילו מאה פעמים, כיון שאינו עומד אלא לכבוד תורה או לכבוד שמים. (שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך פ"ג ועיי"ן י"ד רמ"ב ט"ז)

דווקא תלמידי רבי עקיבא נתבעו על שלא נהגו כבוד זה בזה, משום שרבם רבי עקיבא הוא שדרש 'את ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח, לכן היו צריכים להקפיד ביותר בזה לירא מלולזל בכבוד חבריהם תלמידי החכמים. (הגאון רבי שמחה שלמה לוי"ן "שמחת שלמה" בחוקותי תשע"ח)

ניסי מירון - השגחה פרטית!

סיפר ידידי, הר"ר ישראל: היה זה בל"ג בעומר תשע"ג, נסעתי עם חבר למירון, בציון היתה צפיפות נוראה, חברי הצליח להכנס לקבר להתפלל, אני לא הצלחתי...

כשיצאנו ממתחם הקבר הוציא חברי מכיסו טלפון סלולרי. ואמר לי 'ראה, מצאתי טלפון'. וכך סיפר: נס ראשון - השתחרר לפני רווח של עשרים סנטימטר. נס שני - ראיתי לפתע מכשיר טלפון על הרצפה ועוד נס קטן, הצלחתי להרימו. תוך כדי דבריו של חברי ארע הנס הרביעי - ניגש אלינו יהודי חרדי, מבקש אם אפשר להתקשר אל הסלולרי שלו באומרו: "נאבד לי טלפון בדיוק כזה לפני רבע שעה"... רק מי שהיה במירון בל"ג בעומר יכול להבין את גודל הענין! (נר לשולחן שבת)

השבוע יחול יום הזכרון לרבן של ישראל, המהר"ם מרוטנבורג, י"ט אייר נ"ג לא היה כמותו מופלג ובקי בדורו, ידע כל דעת הקדמונים. (הג' מיימוני חמין ומצה ח"ב) הלכה כמאיר בחירי ודחילי, הלכה כמותו בכל מקום, כי היה שלם! (המנזר וקהל)

"וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב". (כ"א ה) ב' פעמים במסורה וקדשתו. אחד תחילת פסוק ואחד בסוף פסוק "הַגְבֵּל אֶת הָהָר וְקַדְשֵׁהוּ".

פירש המהר"ם מרוטנבורג: חכמים דרשו "וקדשתו" לפתוח ראשון בתורה ולברך ראשון. לכן "וקדשתו" דכתיב גבי כהן נכתב בתחילת פסוק, ואילו "וקדשתו" שבמתן תורה נכתב בסוף פסוק, לפי שתלמיד חכם קדושתו בסוף, דכתיב "לקדושים אשר בארץ המה" - שאחר קבורתו ניכרת קדושתו, כפי שנאמר "הן בקדושי לא יאמין". וגם גדולת תלמיד חכם הינה בסוף הקריאה כפי שנפסק "גדול שבכולם גולל".

(טעמי מסורת המקרא מיסודו של רבינו מאיר ב"ר ברוך זצלה"ה פרשת אמור)

"ועל כל נפשות מת לא יבא..." (כ"א י"א) מאד אני מתפלא על אותם בני אדם הנודרים ללכת לבית הקברות, לקברי צדיקים.

הדבר קצת דומה לדורש את המתים, דלא מצינו שהלכו לקברים אלא אצל כלב, שנשתטח על קברי אבות, כלומר שמתפללים להקב"ה והמקום הקדוש גורם שתפילתו תהא נשמעת (סוטה ד:). או אדם שביזה את המת ולכבודו משתטח על קברו (תגינה כב:). אך נשים ואנשים שלא יודעים מזה, לא ידעתי הליכתם למה!? ואני רגיל לכל הבאים אלי להתיר את נדרם זה. ויתן לצדקה כפי מה שהיה מוציא על הדרך, וכפי טורח הילוכו. את כל זה יתן לצדקה וינצל מצעקה. (שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך קס"ד ועיי"ן גשר החיים" ח"א כ"ט)

מי חייב להתענות בה"ב...

הקורא לחברו 'ממזר' הכל לפני המבייש והמתבייש. ירבה עליו נעים ויתענה בה"ב וילך על קבורת אבותיו ויבקש מחילה. ואם רגיל בכך, יחמירו עליו טובי העיר וישב בנידוי ויש בידם כח לקנוס ולכוף הפושעים - גדר שלא יפגמו שוכני עפר. (שם תצ"ב)

אודיע שיש לך לצאת מבית הכנסת כשמצרפים קטן לעשרה, ולא תבוא תקלה על ידך שלא לעבור על דברי ר"ת, ומי הוא זה שראוי לעבור על דבריו.

פסק המשנ"ב שלא לצרף קטן למנין אפילו בשעת הדחק. (ג"ה כ"ד) ביאר מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך, היינו אפילו אם על ידי זה יתבטל המנין, כגון שאם לא נצרפו בפעם זו יתרשלו לבוא להתפלל בצייבור, גם אז אין לצרפו.

ודלא כמרן "אגרות משה" שהתיר לצרף קטן כשיש חשש שמא יתבטל המנין, רק שיהיה בו י"ב, ויאחז בידו ספר תורה. (או"ח ח"ב י"ב - ובתפילת שמו"ע יניחו את ס"ת על גבי שולחן והקטן יאחז בעצי חיים ועיי"ש)

מהר"ם היה שואל בשלום כל אחד קודם התפילה בבית הכנסת. ומה שנאמר שאסור לשאול בשלום קודם התפילה, יש לומר כשמשיכים לפתחו, אבל אם מצאו בדרך או בבית הכנסת מותר. (תשב"ץ רמ"ו - כדבריו הובא בשו"ע פ"ט ב' ועיי"ש שיש מחמירים ואומרים בלשון שלא רגיל בה)

מי הקורונה - הקורא בתורה כדי לצאת ידי השלמת פרשיות עם הציבור יכול לקרות בעל פה. הלכה זו של 'דברים שבכתב אי אתה לאומרם על פה' הוא רק אם מוציא אנשים ידי חובתן. (תל"ז)